

Article Type: Research paper

Xi Jinping's Operational Code in the Field of Foreign Policy; Strategic Requirements for the Islamic Republic of Iran

Sajjad Atazadeh^{1*}, Heydar Ali Masoudi²

1. Ph.D. Candidate, International Relations, Faculty of Economics and Political Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, International Relations, Faculty of Economics and Political Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Article Info.

Received: 02/10/2025

Accepted: 19/02/2026

Available Online: 19/08/2026

Keywords:

Xi Jinping, Operational Code Analysis, Islamic Republic of Iran, China, Foreign Policy.

* Corresponding Author:

Dr. Sajjad Atazadeh

Address: Ph.D. Candidate, International Relations, Faculty of Economics and Political Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

E-mail:

s_atazadevardin@sbu.ac.ir

Abstract

After Xi Jinping came to power in 2013, China has become more active in the field of international relations. This active role has made China an important issue in the politics of many countries. Therefore, understanding the fundamental and instrumental approaches of China's foreign policy is inevitable for all countries. By the way, decoding China's foreign policy approaches is more important for Iran, which has close relations with Beijing; because in the absence of accurate and documented understanding of China's foreign policy approaches, relations with China will be affected by the pro-China enthusiasm of the Asia-oriented elites or the Sinophobic hatred of the Western-oriented masses, and it will deny the possibility of forming balanced and strong relations between the two countries. This article, using the Operational Code Analysis method in foreign policy, seeks to identify Xi Jinping's fundamental and instrumental approaches in the field of foreign policy. For this purpose, a series of Xi Jinping's foreign policy speeches were analyzed using the online software Profiler+. The results of the study revealed that Xi initially prefers peaceful resolution in dealing with conflicts, and his other preferred options are conquest, stalemate, and surrender, respectively. Therefore, contrary to the common perception among many Iranian foreign policy elites that China seeks to overthrow the liberal international order, and in this direction, the Middle East is also a key component of its strategy, Xi Jinping seeks to resolve matters and is not seeking a direct confrontation with the US.

How to Site:

Atazadeh, S , mehrabi, A and Masoudi ,H.A . (2026). Xi Jinping's Operational Code in the Field of Foreign Policy; Strategic Requirements for the Islamic Republic of Iran . *The Fundamental and Applied Studies of the Islamic World*, 8(1), 138-165.

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by Iranian Association of Geopolitics. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

رمزگان عملیاتی شی جین پینگ در حوزه سیاست خارجی؛ الزامات راهبردی برای جمهوری اسلامی ایران

* سجاد عطا زاده^۱، حیدر علی مسعودی^۲

۱. دانشجوی دکتری، روابط بین‌الملل، دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
۲. استادیار، روابط بین‌الملل، دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله

چکیده

پس از روی کار آمدن شی جین پینگ در سال ۲۰۱۳، چین به کنشگری فعال‌تر در عرصه روابط بین‌الملل روی آورده است. این کنشگری فزاینده موجب شده چین و نحوه تعامل اقتصادی و سیاسی با آن به موضوعی مهم در سیاست خارجی بسیاری از کشورها تبدیل شود. با توجه به چشم‌انداز افزایش قدرت چین در دهه‌های پیش رو، انتظار می‌رود نقش و تأثیرگذاری این کشور در سیاست داخلی و خارجی سایر کشورها بیش از پیش افزایش یابد. از این رو، شناخت رویکردهای بنیادین و ابزاری سیاست خارجی چین، به‌ویژه برای ایران به دلیل روابط نزدیک با پکن، اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا نبود شناخت دقیق و مستند از این رویکردها می‌تواند روابط دو کشور را تحت تأثیر برداشت‌های افراطی چین دوستانه یا چین‌هراسانه قرار داده و مانع شکل‌گیری روابطی متوازن و مستحکم شود. این مقاله با استفاده از روش «تحلیل رمزگان عملیاتی» در سیاست خارجی، به شناسایی رویکردهای بنیادین و ابزاری شی جین پینگ در حوزه سیاست خارجی می‌پردازد. برای این منظور، مجموعه‌ای از سخنرانی‌های وی در زمینه سیاست خارجی با استفاده از نرم‌افزار برخط Profiler+ تحلیل شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که شی جین پینگ در مواجهه با منازعات، ابتدا راه‌حل مسالمت‌آمیز را ترجیح می‌دهد و گزینه‌های غلبه، بن‌بست و تسلیم در رتبه‌های بعدی قرار دارند. بر این اساس، برخلاف تصور رایج میان بسیاری از نخبگان سیاست خارجی ایران مبنی بر تلاش چین برای براندازی نظم بین‌المللی لیبرال و رویارویی با آمریکا، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که شی جین پینگ بیشتر به دنبال حل و فصل مسائل و مصالحه است و در پی رویارویی مستقیم با ایالات متحده نیست.

تاریخ دریافت: ۱۰ مهر ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۳۰ بهمن ۱۴۰۴

تاریخ انتشار: ۲۸ مرداد ۱۴۰۵

کلیدواژه‌ها:

شی جین پینگ، تحلیل
رمزگان عملیاتی، جمهوری
اسلامی ایران، چین،
سیاست خارجی.

* نویسنده مسئول:

سجاد عطا زاده

نشانی: دانشجوی دکتری، روابط
بین‌الملل، دانشکده اقتصاد و علوم
سیاسی، دانشگاه شهید بهشتی،
تهران، ایران.

پست الکترونیک:

s_atazadevardin@sbu.ac.ir

استناد به این مقاله:

عطا زاده، سجاد و مسعودی، حیدر علی. (۱۴۰۵). رمزگان عملیاتی شی جین پینگ در حوزه سیاست خارجی؛ الزامات راهبردی برای جمهوری اسلامی ایران. *مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام*، ۱۳۸، (۱)، ۱۶۵-۱۳۸.

۱. مقدمه

با افزایش استفاده از نظریه‌های بازیگر خاص در تحلیل سیاست خارجی، مطالعه رهبران و شخصیت‌های سیاسی و تأثیر نظام اعتقادی و باورهای آنان بر تصمیمات اخذ شده در عرصه سیاست خارجی اهمیت یافته است. با وجود این، مشکلی که در این میان وجود دارد دشواری مطالعه باورهای رهبران است؛ زیرا در بیش‌تر موارد دسترسی به رهبران برای مطالعه دقیق رویکردهای آن‌ها وجود ندارد؛ زیرا آن‌ها تمایلی به این کار ندارد یا این‌که رهبران سیاسی که قصد مطالعه آن‌ها وجود دارد در قید حیات نیستند. بنابراین ضرورت وجود روشی که بتواند امکان مطالعه غیر مستقیم باورها و افکار رهبران را فراهم کند، بیش از پیش احساس می‌شد و همین خلأ بود که زمینه ابداع روش "رمزگان عملیاتی" را فراهم ساخت.

رمزگان عملیاتی «مجموعه‌ای از باورهای محوری است که به نظام اعتقادی رهبران سیاسی شکل می‌دهد... و هدف از آن آشکار ساختن الگوهای موجود در تفکر رهبران است که تأثیری خاص بر رفتار سیاسی آن‌ها دارد» (Moshirzadeh, 2023, p. 168). به تعبیری، هدف روش رمزگان عملیاتی را بررسی نحوه شکل دادن باورهای کنشگران به دیدگاه‌های آن‌ها درباره جهان و راهبردهای انتخاب شده از سوی آنان می‌داند (Serri, 2021, p. 304). از دیدگاه روش‌شناختی نیز می‌توان رمزگان عملیاتی را تلاشی برای ترکیب دو رویکرد کمی و کیفی در روابط بین‌الملل دانست زیرا از طریق آن امکان انجام هر دو نوع تحلیل کمی و کیفی بر روی حجم عظیمی از متون وجود دارد (Mesbahi, 2023).

از سوی دیگر در سالیان اخیر شاهد شدت گرفتن "خیزش" چین و نقش‌آفرینی و کنشگری آن در مناطق مختلف جهان بوده‌ایم؛ نقش‌آفرینی که بعد از روی کار آمدن شی جین‌پینگ در سال ۲۰۱۳ میلادی به شدت افزایش نیز یافته و در راهبردها و اقداماتی مانند "دیپلماسی گرگ جنگجو"، "ابتکار کمربند-جاده"، گسترش نهادهای غیر غربی با محوریت چین و کنشگری فعال‌تر منطقه‌ای و بین‌المللی نمود یافته است. شاید بتوان این‌گونه اظهار داشت که دوره ریاست‌جمهوری شی جین‌پینگ، نقطه انقطاع از توصیه معروف دنگ شیائوپینگ مبنی بر "قدرت خود را پنهان کن و منتظر فرصت مناسب بمان" به شمار می‌رود.

در این میان روابط ایران و جمهوری خلق چین از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. موقعیت ژئوپلیتیک، برخورداری از منابع غنی انرژی، بازار مصرف چند ده‌میلیونی و تمدن غنی سبب

شده است تا ایران از پتانسیل بالایی برای برقراری روابط حسنه با چین برخوردار باشد. نگاه خاص ایران به نظام بین الملل و ضدیت آن با هژمونی ایالات متحده هم باعث شده است تا خیزش چین، فرصتی مناسب برای ایران فراهم آورد و همین مسئله، به همراه توان بالای اقتصادی پکن، سبب شده است تا برقراری روابط سطح بالا با چین برای ایران هم بسیار حائز اهمیت باشد.

علی رغم اهمیت روابط ایران و چین که به آن اشاره گردید و نقش ویژه شی جین پینگ در جهت گیری سیاست خارجی پکن، تاکنون اثر پژوهشی مستقلی به مطالعه تأثیر جهت گیری فردی شی و تأثیر او بر روابط ایران و چین پرداخته است. با توجه به این خلأ پژوهشی، مقاله حاضر بر آن است تا با استفاده از روش رمزگان عملیاتی به بررسی و مطالعه الگوهای تفکری شی جین پینگ پرداخته و پس از احصا و مشخص نمودن این الگوها، الزامات عملیاتی پیش روی ایران در روابط خود با چین را مشخص کند. در این راستا، پرسش اصلی مقاله آن است که رمزگان عملیاتی شی جین پینگ حاوی چه مؤلفه هایی است و این مؤلفه ها چگونه جهت گیری سیاست خارجی چین، به ویژه در قبال جمهوری اسلامی ایران، را شکل می دهند؟ فرضیه مقاله بر این مبنا استوار است که رمزگان عملیاتی شی جین پینگ نه معطوف به براندازی نظم بین المللی لیبرال و نه مبتنی بر تقابل مستقیم و ایدئولوژیک با ایالات متحده، بلکه ناظر بر تلاش تدریجی و عمل گرایانه برای افزایش قدرت، نفوذ و حاشیه مانور چین در درون ساختار موجود نظام بین الملل از طریق بهره گیری گزینشی از نهادها، قواعد و سازوکارهای بین المللی است؛ رویکردی که موجب می شود چین در عین رقابت با آمریکا، از مواجهه پرهزینه و تقابل تمام عیار اجتناب کرده و روابط خود با کشورهایمانند ایران را عمدتاً در چارچوب ملاحظات منافع ملی و محاسبات هزینه فایده تنظیم کند.

۲. پیشینه پژوهش

واکر و همکاران (۱۹۹۸) در مقاله "رویه های نظام مند برای تحلیل رمزگان عملیاتی: سنجش و مدل سازی رمزگان عملیاتی جیمی کارتر" با استفاده از معیارهای کمی و کاربست روش "افعال در متن" برای اولین بار، به تحلیل سخنرانی های جیمی کارتر در دوران ریاست جمهوری پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که ادراک کارتر از سپهر سیاست خارجی در سه سال اول ریاست جمهوری خود تا حد زیادی ثابت بود اما پس از حمله شوروی به افغانستان (۱۹۷۹)

نگاه او به شوروی و موضوعات مرتبط با این کشور دچار تغییر و تحول شد.

فنگ (۲۰۰۶) در مقاله "رمزگان عملیاتی مائو زندونگ: واقع‌گرایی تهاجمی یا تدافعی؟" با استفاده از روش "افعال در نظام متن" رایانه‌ای به تحلیل سخنرانی‌های عمومی مائو زندونگ پرداخته و نشان دادند که باورهای راهبردی مائو ثابت و ایستا نیستند و بسته به شرایط تاریخی دستخوش تغییر و تحول می‌گردند. از منظر آن‌ها رمزگان عملیاتی مائو محصول توأمان شخصیت او و بافتار تاریخی بین‌المللی به شمار می‌روند.

اوزدامار^۱ (۲۰۱۷) در مقاله "تحلیل رهبری با 'فاصله زیاد': استفاده از ساختار رمزگان عملیاتی برای تحلیل رهبران اسلام‌گرا" با استفاده از روش "افعال در نظام متن" و کدگذاری دستی - و نه خودکار - به تحلیل سخنرانی‌ها و نوشتارهای امام خمینی، نجم‌الدین اربکان، معمر قذافی، محمود احمدی‌نژاد، خالد مشعل و رجب طیب اردوغان پرداخته است. او در این مقاله ضمن اشاره به امکان و مطلوبیت کاربست روش رمزگان عملیاتی برای رهبران و محیط‌های غیر غربی، به محدودیت‌های موجود برای این کاربست که ناشی از مواردی مانند تفاوت احتمالی قواعد زبانی در کدگذاری و عدم توجه به ویژگی‌های رهبران و کشورهای متبوعشان می‌باشد، اشاره دارد.

دنیزگل و همکاران (۲۰۲۴) در مقاله "نقش رمزگان عملیاتی و مذاکرات قبرس: مطالعه درویش اروغلو به عنوان رهبر ترک‌های قبرس" با استفاده از روش "افعال در نظام متن" به بررسی افعال سخنرانی‌های درویش اروغلو، رئیس‌جمهور سابق بخش ترک‌نشین قبرس پرداخته و نشان داده‌اند که رمزگان عملیاتی کلی او در ایجاد شرایط فعلی قبرس نقش داشته است.

ویلیگن^۲ و همکاران (۲۰۲۱) در مقاله "تروما و نظام باورها: تحلیل رمزگان عملیاتی مارک روت، نخست‌وزیر هلند و سرنگونی هواپیمای شماره ۱۷ هواپیمایی مالزی" در راستای بررسی تأثیر ترومای حاصل از بحران بر نظام باورهای سیاستمداران، رمزگان عملیاتی مارک روت، نخست‌وزیر وقت هلند، را پیش و پس از بحران ناشی از سرنگونی هواپیمای شماره ۱۷ هواپیمایی مالزی با استفاده از روش تحلیل محتوای کمی به زیر ذره‌بین برده‌اند.

عرب عامری و همکاران (۱۴۰۲) در مقاله "تحلیل رمزگان عملیاتی نتانیا هو در عرصه سیاست

1. Özdamar
2. Willigen

خارجی" به بررسی باورهای محوری نتانیا هو، نخست‌وزیر اسرائیل، پرداخته و با استفاده از روش تحلیل کمی متن و کاربست نرم‌افزار "Profiler+" رمزگان عملیاتی او را به زیر ذره‌بین برده و به این نتیجه رسیده‌اند که باورهای نتانیا هو در سومین و چهارمین دوره نخست‌وزیری در مقایسه با دومین دوره دستخوش تغییر شده‌اند؛ زیرا در حالی که او در ابتدا ماهیت جهان سیاست را در هماهنگی با منافع اسرائیل می‌دیده، به دنبال راهبردهای همکاری جویانه در راستای تحقق اهداف بوده و به استفاده از ابزارهای مشارکتی باور داشته است، در دوره سوم و چهارم مسئولیت خود ماهیت سیاست جهان را در تعارض با منافع اسرائیل دیده، به دنبال راهبردهای محدود همکاری جویانه رفته و از ابزارهای متعارض بهره می‌جوید.

در مقاله "رابطه نگرش دینی و سیاست خارجی ادراکی: تحلیل رمزگان عملیاتی بازرگان و احمدی‌نژاد"، بهستانی (۱۳۹۲) با استفاده از روش تحلیل کیفی متن به بررسی نوع نگرش مهدی بازرگان و محمود احمدی‌نژاد به نظام بین‌الملل پرداخته و نشان داده است که هر دو فرد مذکور نگاه بدبینانه‌ای به ساختار نظام بین‌الملل دارند اما احمدی‌نژاد از آنجا که برخلاف بازرگان نگاه چندان مثبتی به دستاوردهای بشری مانند سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی یا حقوق بین‌الملل ندارد و آن‌ها را ساخته دست قدرت‌های بزرگ تلقی می‌کند، دچار بدبینی بیش‌تری در این حوزه است.

بهستانی (۱۳۹۴) در مقاله "آینده پرونده هسته‌ای ایران: تحلیل رمزگان عملیاتی ایران و ۱+۵" با استفاده از ترکیبی از دوروش رمزگان عملیاتی و نظریه بازی‌ها به تحلیل رمزگان عملیاتی سران جمهوری اسلامی ایران (آیت‌الله خامنه‌ای، علی لاریجانی و سعید جلیلی) و گروه ۱+۵ (خاویر سولانا و کاترین اشتون) پرداخته و به این نتیجه رسیده است که بر نگاه هر دو طرف این منازعه نوعی بدبینی حاکم است و برای خروج از وضعیت فعلی باید رویکردی همکاری جویانه اتخاذ نمایند.

در مقاله "جوبایدن و رمزگان عملیاتی در حوزه سیاست خارجی" (۱۳۹۹)، مسعودی با استفاده از روش رمزگان عملیاتی و رویکرد تحلیل کیفی متون به بررسی ادراکات و باورهای مرکزی جوبایدن، رئیس‌جمهور آمریکا پرداخته و به این نتیجه رسیده است که ادراکات سیاست خارجی بایدن مبتنی بر "نگاه همکاری جویانه با متحدان آمریکا"، "ائتلاف‌سازی دموکراتیک بر ضد رقبای آمریکا" و "احیای رهبری قاعده محور آمریکا" در عرصه جهانی و در حوزه ابزارها بر اساس "اقدام گام‌به‌گام"، "اولویت دیپلماسی با شرکت همه ذی‌نفعان" و "اهمیت رضایت مردم آمریکا در

تصمیمات سیاست خارجی "شکل گرفته است.

مسعودی و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله "سیاست خارجی و نبود اجماع پایدار داخلی: تحلیل رمزگان عملیاتی برجام" با استفاده از رویکرد کمی به رمزگان عملیاتی، به تحلیل محتوای اظهارات نخبگان سیاسی ایرانی با هدف بررسی سازه‌های ادراکی آن‌ها قبل و بعد از خروج آمریکا از برجام پرداخته و با تقسیم‌بندی این نخبگان به سه گروه "تعامل‌گرا"، "ضد هژمون" و "تاب خورنده" به این نتیجه رسیده‌اند که بین گروه‌های مختلف نخبگان ایرانی درباره برجام، ادراک اجماعی درباره علل و پیامدهای خروج آمریکا از برجام و راهبرد مقابله‌ای لازم با آن وجود ندارد.

کای خه و خوئیون فنگ^۳ (۲۰۱۳) در مقاله "باورهای رمزگان عملیاتی شی جین پینگ و سیاست خارجی چین"، با مقایسه رمزگان عملیاتی شی جین پینگ با سلف خود، هو جین تائو، ضمن تأکید بر اشتراک کلی در نگاه‌های این دو، معتقد هستند اگرچه شی یک رهبر طرفدار وضع موجود است و نسبت به سیستم بین‌المللی موجود خوش‌بین است، اما اگر فشار خارجی بیش از حد زیاد شود، ممکن است برای دستیابی به اهداف استراتژیک خود یک سیاست خارجی قاطع اتخاذ کند.

در مجموع، اگرچه روش تحلیل رمزگان عملیاتی در دهه اخیر با اقبال بیشتری از سوی محققان ایرانی سیاست خارجی و روابط بین‌الملل مواجه شده است، اما به طور خاص، درباره ارتباط رمزگان عملیاتی مقامات ارشد چین به خصوص شی جین پینگ با سیاست‌های آن‌ها درباره جمهوری اسلامی ایران پژوهش علمی وجود ندارد و ضروری است به این موضوع پردازیم.

۳. رمزگان عملیاتی

استفاده از روش رمزگان عملیاتی در روابط بین‌الملل به دهه ۵۰ میلادی و تلاش‌های انجام گرفته در موسسه رند^۴ ایالات متحده آمریکا برای مطالعه نظام افکار و باورهای رهبران شوروی سابق بازمی‌گردد. ناتان لیتز^۵، پژوهشگر این موسسه، برای اولین بار با استفاده از خوانشی مبتنی بر روانکاو به مطالعه نوشته‌های لنین و استالین پرداخت تا باورهای آگاهانه و انگیزه‌ها و ترس‌های

3. Kai He and Huiyun Feng

4. RAND

5. Nathan Leites

ناخودآگاه آنان را مشخص سازد. البته پیش از او رابرت مرتون^۶، جامعه‌شناس آمریکایی "از این عبارت برای اشاره به ارزش‌ها، جهان‌بینی‌ها و گنجینه پاسخ‌های مشترک اعضای یک سازمان استفاده کرده بود؛ اما لیتز با اعمال تغییراتی در رویکرد مبتنی بر جامعه‌شناسی سازمانی او، رمزگان عملیاتی را بر اساس روانکاوی بنا ساخت (Walker, 1990, p. 404). سپس، آلکساندر جورج^۷، استاد برجسته علوم سیاسی دانشگاه استنفورد، در اواخر دهه ۶۰ میلادی اصلاحات دیگری را در روش رمزگان عملیاتی ارائه کرد و مدل بهبود یافته آن را ارائه نمود. او با فاصله گرفتن از روانکاوی، زمینه تطابق بیش‌تر این روش با علوم سیاسی را فراهم نمود. جورج برای این که امکان مشخص نمودن بهتر نظام باورهای فکری رهبران سیاسی مشخص گردد، ۱۰ پرسش فلسفی و عملیاتی را مشخص نمود که باید به آنان پاسخ داده شود (Schafer, 2023, p. 258)؛ پرسش‌هایی که به دو دسته فلسفی و عملیاتی تقسیم می‌شوند. پرسش‌های فلسفی یا تمایلات تشخیصی امکان بررسی عوامل تأثیرگذار بر تشخیص رهبران سیاسی از موقعیت‌های خاص را به وجود می‌آورند و پرسش‌های ابزاری یا تمایلات گزینشی روشن می‌سازند که چرا کنشگر در بین گزینه‌های مختلف موجود، یک مورد خاص را گزینش می‌کند (Moshirzadeh, 2022, p. 170).

پرسش‌های فلسفی:

۱. ماهیت "جوهری"^۸ زندگی سیاسی چیست؟ آیا اساساً جهان سیاسی یک جهان مبتنی بر هماهنگی است یا درگیری؟ مخالفان سیاسی چه ماهیتی دارند؟
۲. برای تحقق ارزش‌ها و آرمان‌های سیاسی چه چشم‌اندازی وجود دارد؟ آیا فرد در این زمینه خوش‌بین است یا بدبین؟
۳. آیا آینده سیاسی قابل پیش‌بینی است؟ به چه معنا و تا چه حد؟
۴. کنشگر چقدر می‌تواند "کنترل" یا "تسلط" بر تحولات تاریخی داشته باشد؟ نقش فرد در "حرکت" و "شکل دادن" به تاریخ در جهت دلخواه خود چیست؟
۵. "بخت و اقبال" چه جایگاهی در امور انسانی و تحولات تاریخی دارد؟

6. Robert Merton

7. Alexander. George

8. essential

پرسش‌های ابزاری (عملیاتی)

۱. بهترین رویکرد برای انتخاب اهداف یا مقاصد برای کنش سیاسی چیست؟
۲. کارآمدترین شیوه پیگیری اهداف چیست؟
۳. خطرات کنش سیاسی چگونه محاسبه، کنترل و پذیرفته می‌شوند؟
۴. بهترین "زمان‌بندی" اقدام برای نیل به منافع چیست؟
۵. ابزارهای مختلف چه کارکرد و نقشی در پیشبرد منافع کنشگر دارند؟ (Serri, 2021, p. 304).

پرسش‌های فلسفی ذیل عناوین (ذات سیاست، چشم‌انداز بازیگر، پیش‌بینی پذیری، کنترل بر تاریخ و نقش شانس) و پرسش‌های فلسفی ذیل عناوین (رویکرد، تاکتیک، ریسک‌پذیری، نحوه تضارب اقدامات و استفاده از ابزارها) قابل طبقه‌بندی هستند (Masoudi, 2020). برای پاسخ به این پرسش‌ها اتکای پژوهشگران بر سخنرانی‌های عمومی، مصاحبه‌ها و زندگی‌نامه سیاستمداران است؛ در حقیقت این متون، منبع داده هستند و این‌گونه فرض می‌شود که گفتار و نوشتار سیاستمداران منبعث از افکار آنان است و افکار آنان نیز به اعمالشان شکل می‌دهند (Dyson, 2018, p. 86). بر اساس پاسخ به این پرسش‌ها می‌توان به ترسیم "نظام باور" رهبران سیاسی اقدام کرد؛ نظام باوری که منظور از آن در نزد مبدعین این روش پیکربندی انجام گرفته از باورها و دیدگاه‌های رهبران سیاسی به‌گونه‌ای است که عناصر این پیکربندی برآثر نوعی "وابستگی متقابل کاربردی" یا "محدودیت" [متقابل] با یکدیگر پیوند داشته باشند (Walker S., 1998, p. 176).

۴. چین شی جین پینگ: ابتکارات و جهت‌گیری‌ها

مطالعه شی جین پینگ از اهمیت بسیاری برخوردار است. دوره ریاست جمهوری او به اعتقاد بسیاری از کارشناسان روابط بین‌الملل با کنار گذاشتن راهبرد توصیه شده دنگ شیائوپینگ مبنی بر "قدرت خود را پنهان کن و منتظر بمان"^۹ و با حضور فعالانه چین در عرصه رقابت‌های بین‌المللی و هم‌اوردی این کشور با ایالات متحده آمریکا همراه شده است؛ گزاره‌ای که

9. Hide Your Strength, Bide Your Time!

شاهد آن را می‌توان در دیپلماسی موسوم به "گرگ جنگجو"^{۱۰}، ابتکار کمربند-جاده^{۱۱}، ابتکارهای سه‌گانه تمدن جهانی^{۱۲}، امنیت جهانی^{۱۳} و توسعه جهانی^{۱۴}، راهبرد "حرکت به غرب"^{۱۵} (نگاه به خاور میانه) و ... دید. کما این‌که با تصویب قانون "ضد تحریم‌های خارجی"^{۱۶} در ژوئن ۲۰۲۱، دولت چین امکان یافته است تا هر فرد یا شرکت خارجی را که اقداماتی را که "ممکن است حاکمیت، امنیت یا منافع توسعه‌ای چین را به خطر اندازد" انجام داده یا از آن حمایت کند، تحریم نماید (Feigenbaum, 2023).

در این میان حتی خوانش‌هایی هم وجود دارد که مدعی هستند شی به دنبال بازسازی نظم جهانی و اصلاح آن به‌گونه‌ای است که چین بر صدر آن تکیه زده باشد (Rudd, 2022)، به همراه روسیه، ایران و کره شمالی "محوری" مشابه کشورهای اتفاق جنگ جهانی دوم تشکیل داده که در پی تضعیف ایالات متحده آمریکا است (Hadley, 2024) قصد دارد "شبکه اتحادهای واشنگتن را از بین ببرد و آنچه را از نظر ارزش‌های "غربی" سازمان‌های بین‌المللی خوانده می‌شود، بزدايد" (Economy, 2024) و شرایطی را به وجود آورد که تا سال ۲۰۴۹ و صدمین سالگرد تأسیس دولت کمونیست، چین از نظر تمامی مؤلفه‌های شکل‌دهنده قدرت جامع یک کشور از آمریکا پیشی گرفته یا حداقل با آن برابر باشد (Schuman, 2023).

چین در دوران شی برای نیل به اهداف خود، از راهبردها و ابتکارهای فراوانی نیز رونمایی نموده است که به‌نوعی مهم‌ترین و شاخص‌ترین آن‌ها "ابتکار کمربند-جاده" می‌باشد. ابتکار کمربند-جاده که در اکتبر ۲۰۱۳ از سوی شی جین‌پینگ مطرح شده است در پی متصل نمودن چین به بازارهای جهانی از طریق پیوند آسیا و اروپا و با استفاده از مجموعه‌ای از مسیرهای زمینی و دریایی است و می‌توان آن را سنگ بنای سیاست خارجی چین دانست (Chaziza, 2020, p. 167). این ابتکار هدف خود را کشورهای در حال توسعه قرار داده بود که نیاز مبرمی به تأسیسات زیرساختی داشتند و به همین دلیل با استقبال بسیاری از کشورهای جهان روبه‌رو گردید؛ در طول پنج سال اول اجرای ابتکار کمربند-جاده، هزینه‌های توسعه‌ای خارج از کشور

10. Warrior Wolf Diplomacy
11. Belt and Road Initiative
12. Global Civilization Initiative
13. Global Security Initiative
14. Global Development Initiative
15. March the West
16. Anti-Foreign Sanction Law

چین بیش از دو برابر هزینه‌های ایالات متحده و میزان آن در سال ۲۰۱۶، ۱۲۰ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود (Schrader, 2023).

از طرف دیگر چین ذیل راهبرد "حرکت به غرب" که در سال ۲۰۱۲ و از سوی وانگ جی سی، نظریه‌پرداز برجسته چینی و استاد دانشگاه پکن مطرح شده است، کنشگری خود را در مناطق واقع در غرب خود- خاورمیانه، آسیای مرکزی و جنوب آسیا- افزایش داده و شاهد بالا رفتن سطح حضور، منابع صرف شده و تعاملات آن در این مناطق بوده‌ایم. منطق اعلام شده برای این راهبرد آن است که با توجه به افزایش کنشگری ایالات متحده آمریکا در منطقه شرق آسیا ذیل راهبرد "چرخش به آسیا"^{۱۷} شدت بخشیدن به حضور چین در این منطقه می‌تواند موجب ایجاد تنش بین واشنگتن و پکن گردد؛ بنابراین چین می‌تواند با چرخش به غرب خود، ضمن دوری از تنش‌زایی با ایالات متحده آمریکا، از روابط خود با کشورهای این منطقه منتفع گردد (Sun, 2013). این در حالی است که تعدادی بر این دیدگاه هستند که این راهبرد در حقیقت تلاش چین برای هم‌اوردی با ایالات متحده در مناطقی است که به‌طور سنتی حضور و نفوذ آمریکا در آن‌ها بیش‌تر بوده و به‌نوعی حوزه نفوذ سنتی ایالات متحده آمریکا محسوب می‌شدند. مطابق این خوانش، "حرکت به غرب" در حقیقت واکنشی به "چرخش به آسیا" ایالات متحده به شمار می‌رود.

ابتکارهای سه‌گانه "توسعه جهانی"، "امنیت جهانی" و "تمدن جهانی" هم که چین اخیراً از آن‌ها رونمایی نموده است، به نگرانی‌های کشورهای غربی از کنشگری بین‌المللی این کشور دامن زده است. در ابتکار توسعه جهانی به پشتیبانی از پروژه‌های عمدتاً در مقیاس کوچک در سطح بین‌الملل پرداخته می‌شود؛ پروژه‌هایی که هدف آن‌ها "کاهش فقر، تسهیل اتصال دیجیتال، مقابله با تغییرات آب‌وهوایی و نیل به امنیت بهداشتی و غذایی" است (Economy, 2024). در این ابتکار، توسعه شاه‌کلید حل تمامی مسائل فرض می‌شود و مثلاً این اعتقاد وجود دارد که معضلی به نام تروریسم، زاده فقر و عدم توسعه‌یافتگی است (Verma, 2023, p. 739).

هدف ابتکار امنیت جهانی چین نیز "کنار گذاشتن ذهنیت جنگ سردی، مخالفت با یک‌جانبه‌گرایی و نه گفتن به سیاست گروهی و مواجهه بلوکی" است و به دنبال آن است که تفاوت‌های موجود بین کشورها را از طریق گفت‌وگو و مشورت حل کرده و بر عدم دخالت در

17. Pivot to Asia

امور داخلی سایر کشورها تأکید دارد. اما خوانش‌های غربی بر این نکته تأکید دارد که این ابتکار به دنبال پایان دادن به نظام اتحادهای ایالات متحده و تأکید بر این اصل که امنیت یک دولت نباید به بهای از دست رفتن امنیت دولت‌های دیگر تأمین شود، می‌باشد و به همین دلیل آن را خطرناک تلقی می‌نمایند (Economy, 2024).

پکن در مارس ۲۰۲۳ نیز از ابتکار دیگری به نام ابتکار تمدن جهانی رونمایی نمود که در آن بر تنوع تمدن‌ها و فرهنگ‌ها و لزوم احترام به این تنوع تأکید شده است و بر این نکته تأکید دارد که کشورهای دارای تمدن و سطوح توسعه متفاوت، طبیعتاً از مدل‌های سیاسی و اقتصادی متفاوتی نیز برخوردار هستند و بنابراین هیچ کشور یا مدلی از ارجحیت و برتری بر بقیه برخوردار نیست؛ کما این‌که. چین گانگ^{۱۸}، وزیر امور خارجه اسبق چین در همین راستا اظهار داشت: "در حفاظت از حقوق بشر، هیچ لباسی وجود ندارد که مناسب همه سایزها باشد." (Economy, 2024). در خوانش غربی، این ابتکار تلاش دیگری از سوی پکن برای حذف ارزش‌های جهانی در زمینه‌هایی مانند حقوق بشر و دموکراسی به شمار رفته و نتیجه آن تحکیم اصل حاکمیت به بهای از دست رفتن ارزش‌های موسوم به "جهانی" مانند دموکراسی و حقوق بشر خواهد بود (Schuman, 2023).

اتفاق دیگری که در زمان شی جین پینگ رخ داده و بسیاری آن را یکی از تحولات اصلی در سیاست خارجی چین می‌دانند، تلاش چین برای تبدیل شدن به پرچم‌دار کشورهای جنوب جهانی است؛ در حقیقت چین تلاش دارد تا نقشی را که پیش‌تر برای هند متصور می‌شد، بر عهده بگیرد. در دو دهه گذشته همبستگی هند با جنوب جهانی که از طریق مواضع رسمی و همچنین مجامع بین‌المللی (و در رأس آن‌ها جنبش عدم تعهد) انجام می‌گرفت روبه‌زوال گذاشته است و چین سعی دارد که این خلأ را با کنش‌گری خود پر نماید. (Jacob, How to Thwart China's Bid to Lead the Global South, 2023)

در این میان آنچه مطالعه شی جین پینگ را بیش از پیش حائز اهمیت می‌سازد، انتخاب بی‌سابقه او به عنوان دبیر کل حزب کمونیست چین برای سومین بار در بیست‌مین کنگره این حزب در سال ۲۰۲۲ بود (Pei, 21). پیش از شی و ظاهراً برای عدم تکرار دوران اقتدارگرایانه

18. Qin Gang

منفرد مائو زدونگ^{۱۹} که برای چندین دهه قدرت را در دستان خود داشت، حکومت چین مبتنی بر نوعی اقتدارگرایی مبتنی بر اجماع بود و دو سلف شی جین پینگ، جیانگ زمین^{۲۰} (۲۰۰۲-۱۹۸۹) و هو جیتائو^{۲۱} (۲۰۱۲-۲۰۰۲)، پس از دو دوره تصدی مسئولیت از قدرت کنار رفتند؛ اما شی در سال ۲۰۱۸ توانست با تغییر قوانینی که امکان تصدی مقام دبیر کلی حزب کمونیست و ریاست جمهوری چین را برای سومین بار محدود می ساخت، زمینه را برای انتخاب مجدد خود به این سمت در بیستمین کنگره حزب کمونیست فراهم سازد؛ به علاوه این احتمال هم وجود دارد که دوره مسئولیت او حتی پس از پایان سومین دوره نیز ادامه یابد (Guardian, 2023). او همچنین در این انتخابات توانست دفتر سیاسی و کمیته دائمی حزب را مملو از وفاداران خود نموده و بسیاری از مخالفان خود را نیز از عرصه قدرت حزبی کنار بزند (Pei, 21).

۵. سیر روابط ایران و چین

به نظر می رسد در بررسی سیر مفهومی روابط ایران و چین، می توان از مدل مفهومی که جاناتان فولتون^{۲۲}، استاد دانشگاه بن زائد امارات متحده عربی، برای تبیین روابط چین و کشورهای حاشیه خلیج فارس مطرح کرده است، استفاده نمود. نقطه قوت این مدل مفهومی آن است که پیوندی وثیق با تاریخ نیز دارد و به همین دلیل می توان آن را در بررسی سیر تاریخی نیز مورد استفاده قرار داد. مطابق با این مدل سیاست خارجی جمهوری خلق چین نسبت به کشورهای منطقه غرب آسیا سیری به این ترتیب داشته است: بی تفاوتی (۱۹۶۵-۱۹۹۱)، تخصم (۱۹۷۱-۱۹۶۶)، انتقال (۱۹۹۱-۱۹۷۲)، وابستگی متقابل (۲۰۱۲-۱۹۹۹) و دوره کمر بند-جاده یا دوره ریاست جمهوری شی جین پینگ (از ۲۰۱۳ تاکنون) (Fulton, 2020, pp. 254-259). البته مشخص است که این سیر نیاز به اصلاحاتی برای منطبق شدن با سیر روابط ایران و چین دارد؛ اما همان طور که مباحث ذیل نیز نشان خواهد داد، به صورت کلی برای بررسی سیر روابط ایران و چین نیز وافی به مقصود خواهد بود.

در این سیر مفهومی اشاره به چند نکته دیگر ضروری به نظر می رسد. شاید بتوان راهبرد چین در منطقه خاورمیانه را ذیل رویکرد "دوست همه و دشمن هیچ کس"^{۲۳} تعریف نمود (Ful-

19. Mao Zedong

20. Jiang Zemin

21. Hu Jintao

22. Jonathan Fulton

23. friend-to-all and enemy-to-none

(ton, 2024)؛ مثلاً درحالی که ایالات متحده از زمان جنگ یوم کپور در سال 1962 بر تعهد خود به امنیت اسرائیل ثابت قدم بوده است؛ چین در انتخاب شرکای خود در این منطقه بسته به موضوع آزادانه عمل کرده است- مثلاً خرید نفت از ایران در حالی که با عربستان سعودی در زمینه فناوری موشک‌های بالستیک همکاری می‌کند یا ایجاد زیرساخت در سوریه در عین تلاش برای متصل کردن ترکیه به ابتکار کمربند-جاده (Leonard, 2024)؛ امری که باعث شده است چین به تعبیر برخی در منطقه خاورمیانه راهبرد "موازنه سازی"^{۲۴} را در بین رقبای منطقه‌ای پیگیری نماید؛ مثلاً در حوزه روابط با عربستان سعودی و ایران، مسئولان چینی همواره تلاش کرده‌اند تا مبدا با ترجیح یک طرف دیگری، روابط خود را به خطر نیندازند؛ امری که به‌ویژه پس از رونمایی از ابتکار کمربند-جاده شدت گرفته و عده‌ای را بر آن داشته تا از اِعمال راهبرد "مصون‌سازی راهبردی" از سوی چین در رابطه با ایران و عربستان صحبت کنند. دو نمونه بارز در این زمینه وجود دارد. اولاً امضای توافق شراکت جامع راهبردی با دو طرف در سال ۲۰۱۶ تنها با فاصله چند هفته از هم، ثانیاً برگزاری رزمایش دریایی توسط چین با دو طرف در سال ۲۰۱۹ با فاصله زمانی اندک (Houghton, 2022, p. 136).

از طرف دیگر، آنچه باعث اهمیت بیشتر منطقه خاورمیانه در سیاست خارجی چین در سال‌های اخیر شده است، راهبرد جدید پکن درباره کشورهای در حال توسعه است که می‌توان آن را "چرخش پکن به جنوب جهانی" نامید؛ اصطلاح جنوب جهانی معمولاً به اکثر کشورهای خارج از اقتصادهای صنعتی سنتی که اغلب هم قدرت‌های استعماری سابق هستند اشاره دارد. چین مزیت قابل توجهی برای نفوذ در میان این کشورها دارد. پکن به‌طور پیوسته نفوذ خود را از طریق زیرساخت‌ها و معاملات سرمایه‌گذاری و ابتکارات دیپلماتیک و فرهنگی گسترش داده است. برای پکن، جنوب جهانی سود ابزاری روشنی دارد: جلب وفاداری یا حسن نیت ژئوپلیتیکی از سوی بیش از ۱۰۰ کشور از سراسر جهان که می‌تواند به‌طور مؤثری تسهیل‌کننده جاه‌طلبی‌های جهانی این کشور باشد (Jacob, 2023). روشن است که کشورهای منطقه خاورمیانه می‌توانند در نگاه چین به جنوب جهانی بسیار نقش‌آفرین باشند.

در عین حال، در این راهبرد، "انرژی-محوری" نیز جایگاه خاصی دارد؛ شاید برای کسانی که به‌تازگی وارد حوزه مطالعات مربوط به روابط چین و کشورهای حاشیه خلیج فارس

شده‌اند، شاید اطلاع از این نکته که تا همین اواخر خلیج فارس به عنوان منبع ۵۰ درصد ذخایر نفتی و ۴۰ درصد ذخایر گازی جهان نقش چندانی در سیاست خارجی چین نداشت، شگفت‌آور باشد. اما حقیقت آن است که چین تا سال ۱۹۹۰ حتی با همه کشورهای حاشیه خلیج فارس رابطه دیپلماتیک هم نداشت و پس از سال ۱۹۹۳ و تبدیل پکن به واردکننده خالص انرژی بود که خلیج فارس برای چین اهمیتی دوچندان یافت و پکن سعی نمود تا به‌عنوان غول سرمایه‌گذاری، تأسیس زیرساخت و واردکننده انرژی در معادلات منطقه مطرح شود. اکنون نیز که پکن بزرگ‌ترین واردکننده نفت جهان محسوب می‌شود، منطقه خاورمیانه جایگاهی خاص در سیاست خارجی چین یافته است (Ehteshami, 2022, p. 10).

در سیر تاریخی، ذکر این نکته ضروری است که برخلاف بسیاری از کشورهای خاورمیانه، چین قبل از این تاریخ نسبت به ایران توجه داشته و با استفاده از گروه‌های مائوئیستی ایرانی و مشخصاً گروه موسس به "کنفدراسیون دانشجویان" در سیاست داخلی ایران نقش آفرینی می‌نمود (Figueroa, 2022). اما در پی برقراری روابط واشنگتن و پکن، ایران شاهنشاهی در سال ۱۹۷۱ در برقراری روابط دیپلماتیک با جمهوری خلق چین پیشگام شد. از نگاه راهبردی پادشاهی پهلوی، چین بازیگری حیاتی در ارتقای نقش جهانی ایران بود. علیرغم شورش ظفار (۱۹۷۴-۱۹۷۰) در عمان که ایران و چین را در دو طرف میدان جنگ قرار داد، روابط پکن و تهران بدون جنجال خاصی برقرار شد. برای چین، ایران بزرگ‌ترین رهبر نوسازی در منطقه خلیج فارس بود و سنگری در برابر بزرگ‌ترین دشمن خودخوانده پکن یعنی اتحاد جماهیر شوروی به شمار می‌رفت. در نگاه چینی‌ها نیز شاه به‌عنوان یک رهبر نوظهور جهان سوم تلقی می‌شد که در نگرانی‌های ژئوپلیتیکی چین فراتر از رقابت‌های ابرقدرت‌ها سهیم بود؛ به این صورت که نگرانی ایران و چین درباره تسلط هند بر اقیانوس هند، فشارهای دهلی‌نو بر پاکستان، اتحاد شوروی با کشورهای آسیایی و خطرات نزدیکی شوروی و آمریکا مشترک بود. برای ایران، چین قدرت پشتیبان آسیایی در برابر اتحاد جماهیر شوروی بود. امضای قرارداد همکاری فراگیر از سوی مسکو با عراق در سال ۱۹۷۲ که احتمالاً تا حدی به دلیل برقراری روابط بین ایران و چین در یک سال قبل از آن رخداد بود، سبب نزدیکی بیشتر چین و ایران گشت (می‌نمود (Figueroa, 2022)، (۱۱۲).

از منظر جهانی، ایجاد روابط گرم با "پسر مورد علاقه" آمریکا در خاورمیانه برای چین "در حال انزوا" از نظر منطقی راهبردی بود. از این‌رو، سفر خواهر کوچک‌تر شاه، اشرف پهلوی،

به پکن قبل از برقراری رسمی روابط، با شکوه و تشریفات فراوان مورد استقبال قرار گرفت. هنگامی که فرح دیبا در سال ۱۹۷۲ در رأس هیئت دیگری به چین رفت، میزبانان او اهمیت روابط دوجانبه ایران و چین و پیوند تمدنی آن‌ها را مورد تأیید قرار دادند (Ehteshami, 2022, pp. 8-18).

پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز، بازار بزرگ، نفت و نقش ژئوپلیتیک ایران در امنیت خلیج فارس، سبب شد تا چین همچنان به ایران علاقه‌مند باشد. سفر آیت‌الله خامنه‌ای، رئیس‌جمهور وقت ایران به چین در بهمن ۱۳۶۰ راه را برای تجدید روابط بین پکن و تهران باز کرد. برداشت‌های اولیه ایشان که با سفرهای مکرر علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی، رئیس‌مجلس شورای اسلامی در دهه ۱۹۸۰ تثبیت شد، در راهبرد "نگاه به شرق" که پس از انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به‌عنوان رهبر جمهوری اسلامی ایران از سوی ایشان بیان گشت، تبلور یافت. آیت‌الله خامنه‌ای و حجت‌الاسلام رفسنجانی در دهه ۱۹۸۰ زمینه را برای گسترش روابط ایران و چین فراهم کردند و پس از انتخاب رفسنجانی در سال ۱۹۸۹ به‌عنوان رئیس‌جمهور این روابط سریع‌تر رشد کرد. چین به‌عنوان تأمین‌کننده اصلی تسلیحات برای ایران ظاهر شد، با حمایت از برنامه انرژی هسته‌ای ایران موافقت کرد و شروع به نقش‌آفرینی در اقتصاد ایران نمود (Ehteshami).

نقش برجسته پکن به‌عنوان سازنده سیستم متروی تهران در دهه ۱۹۹۰، حضور چین در ایران را تقویت نمود. چیزی که شاید کمتر ملموس بود، میلیاردها دلار تجارت تسلیحاتی بود که به ارتقای توان دریایی، نیروی هوایی و موشکی ایران کمک کرده بود؛ موافقت پکن با حمایت کره شمالی از برنامه رو به رشد موشک‌های بالستیک زمین به زمین ایران نیز در همین راستا قابل ارزیابی بود. صرف‌نظر از حمایت چین از تحریم‌های اعمال‌شده توسط سازمان ملل علیه ایران و خروج این کشور از پروژه‌های هسته‌ای و انرژی، شکوفایی مشارکت دیپلماتیک، نظامی و اقتصادی دو کشور تبلور یافته بود. اما ایران هنوز از تمایل خود برای برقراری مجدد روابط اقتصادی با غرب، حتی ایالات متحده، دست برنداشته بود و هنوز امیدوار بود که "گفتگوی" چندوجهی با هم‌تایان اروپایی خود و تشویق به بازگشت گول‌های نفتی آمریکا می‌تواند به تهران کمک کند تا روابط اقتصادی قبل از انقلاب خود را با غرب تجدید کند. در دولت اصلاحات نیز علیرغم اینکه دولت مستقر در برنامه‌های خود بیشتر به دنبال تحکیم روابط با غرب بود، اما روابط خود را با کشورهای آسیایی افزایش داد؛ به‌طوری‌که مثلاً در دولت اول اصلاحات هشت سند همکاری میان چین و ایران امضا شد (Pirsalami, 2015).

با این وجود، نقطه اوج روابط تهران و پکن در سال‌های اخیر، امضای توافقنامه مشارکت جامع راهبردی بین تهران و پکن و همچنین سند جامع همکاری‌های ۲۵ ساله در سال ۱۴۰۰ بود. در توضیح این مشارکت جامع راهبردی باید اظهار داشت که در سال‌های اخیر چین مشارکت‌های متعددی را در سرتاسر جهان با موفقیت زیاد ایجاد کرده است. این مشارکت‌ها به قدری زیاد بوده‌اند که پکن متعاقباً عناوین مقیاس‌بندی‌شده‌ای را برای توصیف آن‌ها ایجاد کرده است. در این مقیاس‌بندی که شرکا می‌توانند در آن پیشرفت کنند، مشارکت راهبردی جامع در رأس قرار دارد. از سال ۲۰۱۲ چین در خاورمیانه سه مشارکت راهبردی با عراق، اردن، قطر و همچنین چهار مشارکت راهبردی جامع با امارات متحده عربی، مصر، ایران و عربستان ایجاد کرده است. این تمایز از یکسو نمادین است و نشان‌دهنده اهمیت نسبی است که پکن برای این رابطه قائل است. مشارکت‌های راهبردی جامع شامل سطح بالاتری از ارتباطات نهادی از جمله جلسات منظم در سطح بالا بین رهبران ارشد هر دو کشور شریک است. البته سه شرط قبل از ایجاد مشارکت‌های راهبردی جامع باید رعایت شوند؛ اعتماد سیاسی، روابط اقتصادی متراکم و مبادلات فرهنگی و همچنین روابط خوب در سایر بخش‌ها. از این رو مشارکت راهبردی جامع چین با ایران شامل زمینه‌های بسیاری برای همکاری در ابتکار کمربند-جاده است؛ هماهنگی سیاست‌ها، اتصال، تجارت و سرمایه‌گذاری، همکاری انرژی و پیوند مردم با مردم (Chaziza, 2020: p.8).

در سال ۲۰۲۱ یک پیمان همکاری ۲۵ ساله بین چین و ایران امضا شد. این توافقنامه راهبردی روابط سیاسی دو کشور را تقویت می‌کند و هر دو طرف متعهد شده‌اند که همکاری‌های دوجانبه، به‌ویژه همکاری‌های اقتصادی را در یک دوره ۲۵ ساله تقویت کنند. به همین منظور، در سفر رئیس‌جمهور رئیسی به پکن در فوریه ۲۰۲۳، چین و ایران ۲۰ توافقنامه را در زمینه‌های مختلف به امضا رساندند. طی ۲۵ سال آینده و از طریق چارچوب‌های تعیین‌شده توسط پیمان همکاری، چین متعهد شده است ۴۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در بخش‌های نفت، بانک و زیرساخت ایران انجام دهد. با این حال، تحریم‌های اعمال‌شده علیه ایران، اجرای این پروژه‌ها را با چالش‌های جدی مواجه کرده و تخصیص ۴۰۰ میلیارد دلار را با دشواری همراه خواهد ساخت (Chaiza, 2020: p.10).

با توجه به آنچه در تبیین اهمیت روابط ایران و چین و نقش شی جین پینگ در ساختار تصمیم‌گیری این کشور گفته شد، بررسی رمزگان عملیاتی او با هدف شناخت بیش‌تر و همچنین ارائه راهکارهایی عملیاتی برای سیاست خارجی ایران ضروری می‌نماید. بدین منظور در بخش

بعدی روش مورد استفاده در پژوهش حاضر معرفی خواهد گشت.

۶. روش

واکر و همکاران با ارائه یک ماتریس چهارخانه از طریق پاسخ به سه پرسش از سؤالات ۱۰ گانه لیتز (اولین و چهارمین سؤال فلسفی و اولین پرسش ابزاری) به جایابی کنشگران در یکی از خانه‌های چهارگانه جدول ذیل پرداخته‌اند:

نوع C	نوع A
درگیری موقتی است و می‌توان نظام دولت‌ها را به‌گونه‌ای بازسازی کرد که هماهنگی نهفته منافع را منعکس سازد. منبع درگیری نظام دولتی آنارشیک است که به دلایل مختلف سبب می‌شود جنگ ایجاد گردد. رقبا در ماهیت، اهداف و پاسخ به کنش‌های آشتی‌جوانه یا مستحکم با یکدیگر متفاوت هستند. باید نسبت به تحقق اهداف بدبین بود؛ مگر اینکه نظام دولت‌ها تغییر کند، زیرا در شرایط آنارشی، قابلیت پیش‌بینی و کنترل بر تحولات تاریخی اندک است. اهداف بهینه باید با قدرت و در یک چارچوب جامع تنظیم شوند هنگامی که فرصت‌های مصالحه ایجاد می‌شود، باید سریع عمل کرد و اقدامات تشدیدکننده تنش را نیز در صورت امکان به تأخیر انداخت. منابع دیگری غیر از توان نظامی نیز مفید هستند. ترتیب ارجحیت‌ها: حل و فصل < غلبه < بن‌بست < تسلیم	درگیری موقتی است و به وسیله عامل انسانی ایجاد شده است. خوش‌بینی قابل‌پذیرش است. آینده نسبتاً قابل پیش‌بینی و اعمال کنترل بر آن ممکن است. اهداف را باید به‌طور فزاینده و با استراتژی‌های انعطاف‌پذیر به‌طوری‌که باعث دامن زدن به تنش‌ها نشود دنبال کرد و همواره باید مترصد فرصت‌های مسالمت‌آمیز بود. فرصت‌های مذاکره نباید از دست برود و استفاده از زور همیشه گزینه آخر است ترتیب ارجحیت‌ها: حل و فصل < بن‌بست < غلبه < تسلیم
نوع B	نوع DEF
درگیری موقتی است و از سوی دولت‌های جنگ‌طلب ایجاد شده است. رقبا عاقل و قابل بازداشتن هستند. خوش‌بینی درباره تحقق اهداف قابل‌پذیرش است. آینده سیاسی نسبتاً قابل پیش‌بینی است و اعمال کنترل بر تحولات امکان‌پذیر می‌باشد. شخص باید اهداف بهینه را با قوت و در چهارچوبی جامع بجوید. ریسک‌ها را با محدود کردن ابزارها کنترل کند. هر راهکاری می‌تواند مناسب باشد؛ حتی به‌کارگیری زور هم در شرایطی که منجر به سودهای کلان با خطر کم شود نیز قابل تجویز است. ترتیب ارجحیت‌ها: غلبه < بن‌بست < حل و فصل < تسلیم	درگیری دائمی است و ناشی از طبیعت انسانی (D)، ملی‌گرایی (E) یا هرج‌ومرج بین‌المللی (F) می‌باشد. عدم موازنه قدرت دلیل اصلی جنگ است. مخالفان با یکدیگر متفاوت بوده و پاسخ آن‌ها به آشتی یا قاطعیت نامشخص است. خوش‌بینی در بلندمدت کاهش یافته و در کوتاه‌مدت به کیفیت رهبری و موازنه قدرت بستگی دارد. پیش‌بینی پذیری و همچنین کنترل بر تحولات تاریخی محدود است. به‌طور انعطاف‌پذیر و با ابزارهای متوسط به دنبال اهداف محدود باشید. اگر حریف و شرایط ایجاد کند، باید از نیروی نظامی استفاده کرد؛ اما فقط به‌عنوان گزینه نهایی ترتیب ارجحیت‌ها: غلبه < حل و فصل < بن‌بست < تسلیم

برگرفته از (Schafer & Walke, Beliefs and Leadership in World Politics: Methods and Applications of Operation) و (al Code Analysis, 2006, p. 13) و (Behestani, 2013, p. 218)

روش مورد استفاده در این پژوهش، روش افعال در نظام متن^{۲۵} است که در آن افعال ابتدا از جهت لازم یا متعدی بودن کدگذاری می‌شوند؛ سپس کدگذاری بر مبنای همکاری جویانه بودن یا تعارض آمیز بودن افعال انجام می‌شود؛ در مرحله بعدی افعال بر اساس اعلانی یا اعمالی بودن طبقه‌بندی می‌گردند (افعال اعلانی افعالی هستند که با استفاده از آن‌ها تهدید به استفاده از قدرت انجام می‌شود - مانند هشدار - و در افعال اعمالی هم استفاده واقعی از قدرت را نشان می‌دهند - مانند حمله). افعال مثبت اعمالی که پاداش هم نام دارند با ۳+ و افعال منفی اعمالی یا مجازت با ۳-، افعال مثبت اعلانی در قالب وعده با ۲+ و در قالب استدعا یا حمایت با ۱+ و افعال منفی اعلانی در قالب تهدید با ۲- و در قالب مخالفت با ۱- کدگذاری می‌شوند. افعالی که در آن‌ها به خود گوینده ارجاع انجام می‌گیرد برای پاسخ به پرسش‌های ابزاری و و افعالی که ارجاع آن‌ها به دیگران است برای مطالعه پرسش‌های فلسفی انجام می‌شوند (Arab Ameri et al., 2023).

متون مورد استفاده در مقاله حاضر از مجموعه سخنرانی‌ها یا یادداشت‌های شی جین پینگ از سال ۲۰۱۳ میلادی - سال انتخاب او به عنوان رئیس‌جمهور چین - تا سال ۲۰۲۴ میلادی انتخاب شده‌اند. به دلیل این‌که سخنرانی‌های شی جین پینگ به زبان چینی بیان شده است، در مقاله حاضر از ترجمه انگلیسی این سخنان استفاده شده است - البته همه ترجمه‌ها توسط مجاری رسمی و دولتی چین انجام گرفته‌اند. متون مورد انتخاب همگی در حوزه سیاست خارجی بوده و حتی الامکان سعی شده تا ارتباط مستقیمی با ایران یا خاورمیانه داشته باشند یا در آن‌ها به ابتکارات و برنامه‌های اصلی سیاست خارجی چین اشاره شده باشد.

متون فوق‌الذکر با استفاده از نرم‌افزار برخط Profiler+ که توسط یانگ و شیفر، به عنوان دو نفر از پیشگامان روش رمزگان عملیاتی طراحی شده است، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. این نرم‌افزار جمله‌ها را از متون ارائه شده به شیوه فوق‌الذکر کدگذاری نموده و بر اساس یک فرهنگ لغت به محاسبه رمزگان عملیاتی می‌پردازد. در جدول فوق‌الذکر سوال فلسفی اول و سوال ابزاری اول روی محور عمودی و سوال فلسفی چهارم روی محور افقی قرار دارند. بر اساس نمره به دست آمده برای هر پاسخ نقطه‌ای در صفحه مشخص می‌شود که بر اساس آن می‌توان الگوی رمزگان عملیاتی شی جین پینگ و ترجیحات او را در حوزه سیاست خارجی مشخص ساخت.

25. Verbs in Context System (VICS)

تاریخ	عنوان سخنرانی
۷ سپتامبر ۲۰۱۳	سخنرانی در دانشگاه نظربایف قزاقستان ^{۲۶}
۲۱ ژانویه ۲۰۱۶	مقاله رسمی شی جین پینگ در روزنامه ایران
۲۲ ژانویه ۲۰۱۶	سخنرانی در مقر اتحادیه عرب
۱۵ می ۲۰۱۷	سخنرانی در افتتاحیه مجمع کمربند-جاده
۲۲ سپتامبر ۲۰۲۰	سخنرانی در هفتاد و پنجمین نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد
۲۵ ژانویه ۲۰۲۱	سخنرانی در مجمع سالانه داووس
۹ دسامبر ۲۰۲۲	سخنرانی در اولین اجلاس چین- دولت های عربی ^{۲۷} در ریاض
۱۲ دسامبر ۲۰۲۳	مقاله رسمی در روزنامه ویتنامی ^{۲۸}
۱ جولای ۲۰۲۴	سخنرانی در هفتادمین سالگرد اعلام "۵ اصل همزیستی مسالمت آمیز"
۳۰ می ۲۰۲۴	سخنرانی شی جین پینگ در نشست افتتاحیه دهمین اجلاس مجمع همکاری چین و دولت های عربی ^{۲۹} در پکن

۷. نتایج

جدول ذیل مشتمل بر نتایج تحلیل رمزگان عملیاتی شی سخنرانی های فوق الذکر شی جین پینگ با استفاده از نرم افزار "Profiler+" است. با توجه به طرح پژوهش که مبتنی بر سه پرسش فلسفی اول، فلسفی چهارم و ابزاری اول است، تنها نتایج مربوط به این سه پرسش مورد استناد قرار گرفته است:

پرسش	امتیاز کسب شده
پرسش فلسفی اول: ماهیت "جوهری" زندگی سیاسی چیست؟ آیا اساساً جهان سیاسی یک جهان مبتنی بر هماهنگی است یا درگیری؟ مخالفان سیاسی چه ماهیتی دارند؟	۰/۶۴
پرسش فلسفی چهارم: کنشگر چقدر می تواند "کنترل" یا "تسلط" بر تحولات تاریخی داشته باشد؟ نقش فرد در "حرکت" و "شکل دادن" به تاریخ در جهت دلخواه خود چیست؟	۰/۱۲
پرسش ابزاری اول: بهترین رویکرد برای انتخاب اهداف یا مقاصد برای کنش سیاسی چیست؟	۰/۶۸

.....
۲۶. اهمیت این سخنرانی اعلام ابتکار کمربند-جاده در طی آن می باشد.

27. China-Arab States Summit

۲۸. اهمیت این مقاله به دلیل طرح مفهوم "جامعه دارای سرنوشت مشترک" می باشد.

29. ministerial conference of the China-Arab States Cooperation Forum

نگاه به جدول بالا روشن می‌سازد که شی جین پینگ تا میزان نسبتاً بالایی ماهیت فضای سیاسی را مبتنی بر همکاری می‌داند و نسبت‌های همکاری جویانه به دیگران در اظهارات او بالا است. از طرف دیگر، شی معتقد است تحول تاریخی در عرصه روابط بین‌الملل قطعاً در حال رخ دادن است و چین می‌تواند در شکل دادن به این تحول نقش‌آفرینی نماید؛ البته امتیاز شی در این شاخص بالا نیست و بدین ترتیب او اعتقاد چندانی به پیش‌بینی پذیر بودن تحولات تاریخی ندارد. با توجه به نمره نسبتاً بالای پرسش ابزاری اول و توضیحات فرهنگ لغت "Pro-+filer" نرم‌افزار نیز می‌توان این‌گونه اظهار داشت که انتساب افعال مثبت شی به خود بالا بوده و بنابراین او در حوزه ابزارها نیز معتقد به روش‌های مسالمت‌آمیز و تدریجی است؛ پاسخی که با جواب پرسش فلسفی اول نیز هم‌راستا بوده و مؤید آن به شمار می‌رود. بنابراین می‌توان بر اساس نوع‌شناسی معروف واکر و شافر شی جین پینگ را در خانه شماره C قرار داد.

بنابراین پروفایل شخصیتی شی را می‌توان این‌گونه ترسیم نمود: به اعتقاد شی جین پینگ درگیری موقتی است و می‌توان نظام دولت‌ها را به‌گونه‌ای بازسازی کرد که هماهنگی نهفته منافع را منعکس سازد. منبع درگیری در عرصه بین‌المللی، نظام آنارشیک است که به دلایل مختلف سبب می‌شود جنگ ایجاد گردد. رقبا در ماهیت، اهداف و پاسخ به کنش‌های آشتی جویانه یا مستحکم با یکدیگر متفاوت هستند. باید نسبت به تحقق اهداف، بدبین بود؛ مگر اینکه نظام دولت‌ها تغییر کند، زیرا در شرایط آنارشی، قابلیت پیش‌بینی و کنترل بر تحولات تاریخی اندک است. اهداف بهینه باید با قدرت و در یک چارچوب جامع تنظیم شوند هنگامی که فرصت‌های مصلحه ایجاد می‌شود، باید سریع عمل کرد و اقدامات تشدیدکننده تنش را نیز در صورت امکان به تأخیر انداخت. منابع دیگری غیر از توان نظامی نیز مفید هستند. شی در برخورد با منازعات نیز ابتدا حل و فصل مسالمت‌آمیز را ترجیح می‌دهد و گزینه‌های دیگر مرجح او غلبه، بن‌بست و تسلیم هستند که به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

۸. نتیجه‌گیری و الزامات راهبردی برای جمهوری اسلامی ایران

پرسش اصلی پژوهش حاضر این بود چگونه جهت‌گیری سیاست خارجی چین، به‌ویژه در قبال جمهوری اسلامی ایران، را شکل می‌دهند؟ فرضیه مقاله هم بر این اساس شکل گرفته بود که رمزگان عملیاتی شی جین‌پینگ نه معطوف به براندازی نظم بین‌المللی لیبرال و نه مبتنی بر تقابل مستقیم و ایدئولوژیک با ایالات متحده، بلکه ناظر بر تلاش تدریجی و عمل‌گرایانه

برای افزایش قدرت، نفوذ و حاشیه مانور چین در درون ساختار موجود نظام بین الملل از طریق بهره‌گیری گزینشی از نهادها، قواعد و سازوکارهای بین‌المللی است؛ رویکردی که موجب می‌شود چین در عین رقابت با آمریکا، از مواجهه پرهزینه و تقابل تمام‌عیار اجتناب کرده و روابط خود با کشورهایی مانند ایران را عمدتاً در چارچوب ملاحظات منافع ملی و محاسبات هزینه‌فایده تنظیم کند. یافته‌های پژوهش با تأیید فرضیه نشان داد که شی جین پینگ تا میزان نسبتاً بالایی ماهیت فضای سیاسی را مبتنی بر همکاری می‌داند و نسبت‌های همکاری جویانه به دیگران در اظهارات او بالا است. از طرف دیگر، شی معتقد است تحول تاریخی در عرصه روابط بین‌الملل قطعاً در حال رخ دادن است و چین می‌تواند در شکل دادن به این تحول نقش آفرینی نماید؛ البته امتیاز شی در این شاخص بالا نیست و بدین ترتیب او اعتقاد چندانی به پیش‌بینی پذیر بودن تحولات تاریخی ندارد. به علاوه، شی در برخورد با منازعات نیز ابتدا حل و فصل مسالمت‌آمیز را ترجیح می‌دهد و گزینه‌های دیگر مرجح او غلبه، بن‌بست و تسلیم هستند که به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

بر اساس تصویر ترسیم شده از رمزگان عملیاتی شی جین پینگ و ویژگی‌های مترتب بر نوع شخصیتی او و همچنین شرح سیر تاریخی و فرصت‌ها و چالش‌های روابط ایران و چین، می‌توان الزامات راهبردی پیش روی ایران در ارتباط با چین را به شرح ذیل تبیین نمود.

اولاً به نظر می‌رسد در زمینه مطالعات چین در ایران، بیش از آنکه با واقعیت‌های علمی سر و کار داشته باشیم، با مشهورات مواجه هستیم؛ تصور مألوف در بین بسیاری از نخبگان سیاست خارجی ایران این است که چین در صدد براندازی نظم بین‌المللی لیبرال است و در این مسیر خاورمیانه نیز یکی از اجزای اصلی راهبرد این کشور است. این در حالی است که مطالعه فعلی مشخص ساخت شی جین پینگ بر اساس نوع‌شناسی شخصیتی خود، به دنبال حل و فصل و مصالحه امور است و در پی رویارویی مستقیم با آمریکا نیست. واقعیت‌های میدانی نیز مؤید این ادعا است؛ چین سعی کرده تا رقابت خود با آمریکا را تا حد ممکن به صورت مدیریت شده پیش برده و در این مسیر وارد درگیری مستقیم نگردد؛ سیاست‌های خاورمیانه‌ای چین و به تبع آن سیاست‌های این کشور درباره ایران هم تابعی از سیاست‌های جهانی این کشور خواهد بود؛ به علاوه نکته بسیار مهم آن است که خاورمیانه در سیاست خارجی چین، اولویت کمتری نسبت به محیط همسایگی این کشور در منطقه آسیا-اقیانوسیه و حتی آسیای مرکزی دارد (Niblock, 2022).

مسئله بعدی که بررسی پروفایل شخصیتی شی جین پینگ روشن ساخت و به نوعی مؤید نکته پیش گفته هم به شمار می‌رود، تمایل او به دوری از تنش است؛ به‌طور خاص در منطقه خاورمیانه و درباره ایران، چین مخالف اقدامات تنش‌زا است و به دنبال برقراری ثبات دولت‌ها است؛ به همین دلیل است که پکن در عین حمایت از حکومت بشار اسد در سوریه، حامی دولت "عبد ربه منصور هادی" در یمن به شمار می‌رود؛ در حقیقت پکن فارغ از جهت‌گیری ارزشی دولت‌ها، تا حد امکان با آن‌ها همکاری و از آن‌ها حمایت می‌نماید. بنابراین ایران باید این نکته را در محاسبات خود در نظر داشته باشد که چین وارد معادلاتی که به زعم آن‌ها "تنش‌آفرین" است، نخواهد شد. دلیل اتخاذ راهبرد موازنه در سیاست خارجی چین در خاورمیانه هم که در روابط این کشور با تهران و ریاض - در دوران پیش از توافق دو کشور در اسفند ۱۴۰۱ - هم در همین حوزه قابل تحلیل است.

در عین حال، انتقاداتی که شی جین پینگ و چین به نظام آنارشیک بین‌الملل دارند، ممکن است برای ایران فرصت‌هایی را فراهم کند. چین برای تغییر این نظام و حداکثرسازی منافع خود، راهبرد تغییر تدریجی را پیش گرفته و در این مسیر به اقداماتی مانند تأسیس نهادهای غیر غربی یا تلاش برای نقش‌آفرینی بیش‌تر در نهادهای پرسابقه پرداخته است. این امر می‌تواند زمینه همکاری ایران با چین در این نهادها را فراهم نماید. تلاقی ابتکارات و برنامه‌هایی مانند کمربند-جاده، ابتکارات سه‌گانه تمدن، توسعه و امنیت جهانی، حرکت به غرب و... با سیاست نگاه به شرق ایران هم می‌تواند فرصت بیشتری برای گسترش روابط دو کشور فراهم کند.

اعتقاد شی جین پینگ به "مفید بودن منابع دیگری غیر از منابع نظامی" نیز که در "مفهوم جامع امنیت" از سوی او مطرح شده است، فرصت دیگری برای ایران فراهم می‌کند. شی نگاه جامعی به امنیت دارد و امنیت را تنها محصور در مسائل نظامی نمی‌داند. همان‌طور که در بخش‌های پیشین گفته شد، چینی‌ها توسعه را کلید امنیت می‌دانند و یکی از دلایل طرح ابتکار کمربند-جاده و ابتکار توسعه جهانی نیز همین می‌باشد. این نگاه می‌تواند زمینه همکاری توسعه‌ای تهران و پکن را فراهم نماید. به علاوه، با توجه به ادراک خطر شدید چین از تروریسم قومیتی در استان‌های شمال غربی خود و درگیری ایران با گروه‌های مشابه، زمینه همکاری مناسبی نیز در این حوزه بین دو طرف وجود دارد.

مورد بعدی ضرورت اصالت دادن به راهبرد نگاه به شرق و آسیاگرایی در سیاست خارجی

جمهوری اسلامی ایران است. شاید بتوان یکی از اصلی‌ترین معضلات مترتب بر سیاست نگاه به شرق ایران را نگاه ابزاری و ثانویه به آن دانست. نگاه به شرق معمولاً به‌عنوان ابزاری برای ایجاد وزنه تعادل در برابر غرب تعریف شده است و همین مسئله ضمن محدود و مقطعی نمودن روابط ایران و کشورهای آسیایی سبب شده است که ایران تبدیل به "کارت بازی" برای امتیازگیری در دست‌ان کشورها هدف تبدیل شود (Conduit and Akbarzadeh 2019, 470). به همین دلیل توجه به چندجانبه‌گرایی در سیاست خارجی، بهبود روابط با سایر قدرت‌های خارجی و اتخاذ نوعی از راهبرد حفاظت‌بندی^{۳۰} می‌تواند از افتادن در این تله جلوگیری نماید.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

References

- Ahmadi, H., Zakerian, M., & Morovati, S. (2022). Afghanistan-China Relations: A Shift Toward a Strategic Partnership. *Fundamental and Applied Studies of the Islamic World*
- Arab Ameri, J., Eslami, M., Mousavi Shafaei, S. M., & Jamshidi, M. H. (2023). Analysis of Netanyahu's Operational Code in Foreign Policy. *Iranian Journal of International Politics*, 381-413.
- Behestani, M. (2012). The Relationship Between Religious Orientation and Perceived Foreign Policy: An Analysis of the Operational Codes of Bazargan and Ahmadinejad. *Foreign Relations Quarterly*, 211-247.
- Chaziza, M. (2020). The impact of U.S. sanctions on Iran's engagement and integration in the Belt and Road Initiative. *Digest of Middle East Studies*, 167-182.
- Conduit, D., & Akbarzadeh, S. (2019). Great Power-Middle Power Dynamics: The Case of China and Iran. *Journal of Contemporary China*, 468-481.
- Dyson, S. B. (2018). The operational code approach to profiling political leaders: understanding Vladimir Putin. *Intelligence and National Security*, 84-100.
- Economy, E. (2024, April 23). China's Alternative Order. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/chinas-alternative-order-xi-jinping-elizabeth-economy>
- Ehteshami, A. (2022). Asian Affairs. Asianisation of Asia: Chinese-Iranian Relations in Perspective, 8-27.
- Feigenbaum, E. A. (2023, February 14). What China Has Learned From the Ukraine War. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/what-china-has-learned-ukraine-war>
- Figuroa, W. (2022). China and the Iranian Revolution: New Perspectives on Sino-Iranian Relations, 1965-1979. *Asian Affairs*, 106-123.
- Fulton, J. (2020). China-UAE Relations in the Belt and Road Era. *Journal of Ara-*

bian Studies, 253-268.

Fulton, J. (2024, February 1). China doesn't have as much leverage in the Middle East as one thinks—at least when it comes to Iran. Retrieved from Atlantic Council: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/china-mena-leverage-iran-houthi-yemen/>

Guardian. (2023, March 9). Xi Jinping handed unprecedented third term as China's president. Retrieved from Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2023/mar/10/xi-jinping-handed-unprecedented-third-term-as-chinas-president>

Hadley, S. (2024, November 1). Xi Jinping's Axis of Losers. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/xi-jinpings-axis-losers>

Houghton, B. (2022). China's Balancing Strategy Between Saudi Arabia and Iran: The View from Riyadh. *Asian Affairs*, 124-144.

How to Thwart China's Bid to Lead the Global South. (2023, December 5). Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/how-thwart-chinas-bid-lead-global-south>

Jacob, H. (2023, December 5). How to Thwart China's Bid to Lead the Global South. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/how-thwart-chinas-bid-lead-global-south>

Jacob, H. (2023, December 25). How to Thwart China's Bid to Lead the Global South. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/how-thwart-chinas-bid-lead-global-south>

Jacob, H. (2023, December 25). How to Thwart China's Bid to Lead the Global South. Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/how-thwart-chinas-bid-lead-global-south>

Leonard, M. (2024, January 8). China's Game in Gaza. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/china/chinas-game-gaza>

- Masoudi, H. A. (2019). Foreign Policy and the Absence of Sustainable Domestic Consensus: An Operational Code Analysis of the JCPOA. *Strategic Studies Quarterly*, 175-224.
- Mesbahi, M. A. (2024). *Iran's Strategic Loneliness: From Geopolitical Dilemma to Nuclear Crisis*. Tehran: Pileh Publications.
- Moshirzadeh, H. (2023). *Theoretical Foundations of Foreign Policy Analysis and Explanation*. Tehran: SAMT.
- Nekouei, A., et al. (2024). Political and Economic Competition Between the United States and China in the Middle East (2021-2023). *Fundamental and Applied Studies of the Islamic World*.
- Niblock, T. (2022). The Middle East in China's global strategies. In J. Fulton, *Routledge Handbook on China-Middle East Relations*. London: Routledge.
- Pei, M. (21, November 2022). Xi Jinping and the Paradox of Power. Retrieved from *Foreign Affairs*: <https://www.foreignaffairs.com/china/xi-jinping-and-paradox-power>
- Pirsalami, F. (2014). Iran-China Relations During the Ahmadinejad Administration: The Look East Policy and Its Structural Implications. *International Relations Studies*, 9-41.
- Rhodes, B. (2021, August 24). Them and Us. Retrieved from *Foreign Affairs*: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2021-08-24/foreign-policy-them-and-us>
- Rudd, K. (2022, October 10). The World According to Xi Jinping. Retrieved from *Foreign Affairs*: <https://www.foreignaffairs.com/china/world-according-xi-jinping-china-ideologue-kevin-rudd>
- Schafer, M. (2023). Operational Code Analysis. In F. O. Patrick Mello, *Routledge Handbook of Foreign Policy Analysis Methods* (pp. 255-268). New York: Routledge.

- Schafer, M., & Walke, S. G. (2006). *Beliefs and Leadership in World Politics: Methods and Applications of Operational Code Analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
- Schrader, M. (2023, February 7). China hasn't given up on the Belt and Road. *Foreign Affairs*. <https://foreignaffairs.com/china/china-hasnt-given-belt-and-road>
- Schuman, M. (2023, June 1). How Beijing's newest global initiatives seek to remake the world order. Retrieved from Atlantic Council: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/how-beijings-newest-global-initiatives-seek-to-remake-the-world-order/>
- Serri, S. H. (2021). Operational Code Analysis A Method for Measuring Strategic Culture. In M. Schafer, & S. G. Walker, *Operational Code Analysis and Foreign Policy Roles* (pp. 300-338). New York: Routledge.
- Sun, Y. (2013, January 31). March West: China's Response to the U.S. Rebalancing. Retrieved from Brookings: <https://www.brookings.edu/articles/march-west-chinas-response-to-the-u-s-rebalancing/>
- Verma, R. (2023). China's Deja vu in Afghanistan? *Asian Affairs*, 736-754.
- Walker, S. (1998). Systematic Procedures for Operational Code Analysis: Measuring and Modeling Jimmy Carter's Operational Code. *International Studies Quarterly*, 175-189.
- Walker, S. G. (1990). The Evolution of Operational Code Analysis. *Political Psychology*, 403-418.
- Yahuda, M. (2019). *The International Politics of the Asia-Pacific*. London: Routledge.
- Young, M. D., & Schafer, M. (1998). Is There Method in Our Madness? Ways of Assessing Cognition in International Relations. *Mershon International Studies Review*, 63-96.